EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 2. 6. 2020
COM(2020) 217 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Vymáhanie majetku a konfiškácia:

zabezpečenie, aby sa trestná činnosť nevyplácala

Obsah

1. ÚVOD 2

1.1. Ciele a hlavné prvky smernice 2014/42/EÚ 2

1.2. Právny rámec EÚ týkajúci sa vyhľadávania, identifikácie, zaistenia a konfiškácie nezákonne nadobudnutého majetku 3

1.3. Účel a štruktúra správy, zhromažďovanie informácií a metodika 4

2. POSÚDENIE VYKONÁVANIA SMERNICE 5

2.1. Všeobecné posúdenie a vplyv smernice na vnútroštátne systémy vymáhania majetku 5

2.2. Konkrétne posúdenie transpozičných opatrení v členských štátoch 6

2.2.1. Vymedzenie pojmov (článok 2) 6

2.2.2. Rozsah pôsobnosti (článok 3) 6

2.2.3. Konfiškácia (článok 4) 7

2.2.4. Rozšírená konfiškácia (článok 5) 8

2.2.5. Konfiškácia majetku tretích osôb (článok 6) 9

2.2.6. Zaistenie (článok 7) 10

2.2.7. Ochranné opatrenia (článok 8) 10

2.2.8. Účinná konfiškácia a výkon (článok 9) 12

2.2.9. Správa zaisteného a skonfiškovaného majetku (článok 10) 12

2.2.10. Štatistiky (článok 11) 13

3. POSÚDENIE REALIZOVATEĽNOSTI A MOŽNÉ VÝHODY ZAVEDENIA ĎALŠÍCH SPOLOČNÝCH PRAVIDIEL UPRAVUJÚCICH KONFIŠKÁCIU BEZ ODSUDZUJÚCEHO ROZSUDKU 14

4. IDENTIFIKÁCIA A VYHĽADÁVANIE NEZÁKONNE NADOBUDNUTÉHO MAJETKU 15

5. MEDZINÁRODNÝ ROZMER A VYMÁHANIE MAJETKU 16

6. ZÁVER A BUDÚCE KROKY 17

1. ÚVOD

1.1. Ciele a hlavné prvky smernice 2014/42/EÚ

Organizovaná trestná činnosť patrí medzi najväčšie hrozby pre bezpečnosť Európskej únie. Podľa Europolu sa v Európe v súčasnosti vyšetruje viac než 5 000 organizovaných zločineckých skupín[1]. Organizovaná trestná činnosť je zameraná na zisk a jej nezákonné činnosti generujú obrovské zisky: príjmy z organizovanej trestnej činnosti v rámci EÚ sa v súčasnosti odhadujú približne na 110 miliárd EUR ročne[2].

Europol odhaduje, že v EÚ je asi len 2 % príjmov z trestnej činnosti zaistených a 1 % je skonfiškované. To umožňuje organizovaným zločineckým skupinám investovať do rozšírenia svojej trestnej činnosti a infiltrácie do legálneho hospodárstva[3]. Europol odhaduje, že 0,7 až 1,28 % ročného HDP EÚ je zapojeného do podozrivej finančnej činnosti[4].

Konfiškácia príjmov z trestnej činnosti je základnou zložkou boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, keďže sa ňou páchatelia trestnej činnosti pripravujú o ich finančné zisky a zabezpečuje sa, aby sa trestná činnosť nevyplácala.

Proces vymáhania majetku zahŕňa niekoľko fáz:

- **identifikácia a vyhľadávanie** nezákonne nadobudnutého majetku,
- **zaistenie a zhabanie majetku** na účely prípadnej následnej konfiškácie,
- **správa zaisteného a zhabaného majetku** na zachovanie jeho hodnoty,
- **konfiškácia** nezákonne nadobudnutého majetku,
- **nakladanie so skonfiškovaným majetkom**, ktoré môže zahŕňať jeho opätovné použitie na verejné alebo sociálne účely.

V roku 2014 Európsky parlament a Rada prijali smernicu 2014/42/EÚ (ďalej len „smernica“), v ktorej sa stanovujú minimálne pravidlá pre zaisťovanie, správu a konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. Smernicou sa zaviedli:

- ustanovenia o **konfiškácii bez odsudzujúceho rozsudku** (aspoň v prípadoch, keď je podozrivá alebo obvinená osoba na úteku alebo jej zdravotný stav je nevyhovujúci),

---

1 https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017.

2 Transcrime, From illegal markets to legitimate businesses: the portfolio of organised crime in Europe (Z nezákonných trhov do zákonných podnikov: portfólio organizovanej trestnej činnosti v Európe), 2015, dostupné na: http://www.transcrime.it/wp-content/uploads/2015/03/OCP-Full-Report.pdf.

3 Europol, Does crime still pay? Criminal Asset Recovery in the EU – Survey of statistical information 2010-2014 (Vypláca sa ešte trestná činnosť? Vymáhanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti v EÚ – Prehľad štatistických informácií za obdobie rokov 2010 – 2014), 2016, dostupné na: https://www.europol.europa.eu/publications-documents/does-crime-still-pay.

4 Europol, From suspicion to action – Converting financial intelligence into greater operational impact (Od podozrenia k akcii – Premena finančných spravodajských informácií na väčší operačný vplyv), 2017, dostupné na: https://www.europol.europa.eu/publications-documents/suspicion-to-action-converting-financial-intelligence-greater-operational-impact.

- ustanovenia o **rozšírenej konfiškácii v prípade osobitného zoznamu trestných činov**,

- ustanovenia o **konfiškácii majetku tretích osôb**,

- objasnenia týkajúce sa **zaistenia majetku na účely následnej konfiškácie vrátane „naliehavého“ zaistenia**,

- **prísne ochranné opatrenia** s cieľom zabezpečiť ochranu práv osôb dotknutých konaním o zaistení alebo konfiškácii,

- pravidlá umožňujúce **odhaliť a vyhľadať majetok, a to aj po konečnom odsudzujúcom rozsudku**, s cieľom zaistiť účinné vykonanie príkazu na konfiškáciu,

- ustanovenia o **správe zaisteného a skonfiškovaného majetku**,

- ustanovenia, podľa ktorých sú členské štáty povinné **zbierať a uchovávať komplexné štatistické údaje o zaisťovaní a konfiškácii**.

Na prijatí smernice sa v súlade s protokolom č. 21, resp. protokolom č. 22 pripojeným k Zmluve o Európskej únii nezúčastnili Spojené kráľovstvo a Dánsko, a preto ňou nie sú viazané ani nepodliehajú jej uplatňovaniu. Írsko si uplatnilo právo zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní smernice.

Podľa článku 12 smernice boli členské štáty povinné transponovať ustanovenia smernice do vnútroštátneho práva do 4. októbra 2016.

1.2. Právny rámec EÚ týkajúci sa vyhľadávania, identifikácie, zaistenia a konfiškácie nezákonne nadobudnutého majetku

Okrem smernice 2014/42/EÚ je ďalším významným míľnikom v oblasti vymáhania majetku prijatie nariadenia (EÚ) 2018/1805 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu[5]. Cieľom nariadenia je uľahčiť cezhraničné vymáhanie majetku a zrýchliť a zjednodušiť zaisťovanie a konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti v rámci EÚ. Bude sa uplatňovať na všetky príkazy na zaistenie a príkazy na konfiškáciu vydané v rámci konania v trestných veciach, a teda bude zahŕňať konfiškáciu na základe odsudzujúceho rozsudku aj konfiškáciu bez odsudzujúceho rozsudku[6].

Schopnosť zaistiť a skonfiškovať majetok priamo závisí od schopnosti účinne ho vyhľadať a identifikovať. Podľa rozhodnutia Rady 2007/845/SVV7 sú členské štáty povinné zriadiť alebo určiť vnútroštátne úrady pre vyhľadávanie majetku s cieľom zabezpečiť čo najrýchlejšie vypátranie nezákonne nadobudnutého majetku v rámci celej EÚ.

---

5 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1805 zo 14. novembra 2018 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu, Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 1 – 38.

6 Bude sa uplatňovať od 19. decembra 2020.

7 Rozhodnutie Rady 2007/845/SVV zo 6. decembra 2007 o spolupráci medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku v členských štátoch pri vypátraní a identifikácii príjmov trestnej činnosti alebo iného majetku súvisiaceho s trestnou činnosťou, Ú. v. EÚ L 332, 18.12.2007, s. 103 – 105.

Opatrenia boli prijaté aj na úrovni EÚ s cieľom zabezpečiť rýchlejší prístup k informáciám. V posledných troch desaťročiach Európska únia vytvorila pevný rámec na boj proti praniu špinavých peňazí, ktorým sa stanovujú aj registre konečných užívateľov výhod pre právne subjekty a právne štruktúry a centralizované registre bankových účtov[8]. Smernicou 2019/1153 o využívaní finančných informácií sa udeľuje orgánom presadzovania práva a úradom pre vyhľadávanie majetku priamy prístup k informáciám o bankových účtoch na účely boja proti závažnej trestnej činnosti[9].

1.3. Účel a štruktúra správy, zhromažďovanie informácií a metodika

V súlade s článkom 13 smernice sa v oddiele 2 tejto správy posudzuje vykonávanie smernice. V pododdiele 2.1 je poskytnuté všeobecné posúdenie a zdôrazňujú sa opatrenia prijaté členskými štátmi na transponovanie ustanovení smernice. V pododdiele 2.2 sa posudzujú jednotlivé ustanovenia smernice. Príklady použité v správe poskytujú čitateľovi prehľad spôsobu, ktorým sa smernica transponovala v EÚ. Analýza v tejto správe je založená na informáciách, ktoré poskytli členské štáty do 1. decembra 2019.

Správa takisto nadväzuje na pracovný dokument útvarov Komisie o analýze konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku v EÚ[10], ktorý bol prijatý v roku 2019. Oddiel 3 poskytuje formálnu odpoveď na žiadosť Európskeho parlamentu a Rady posúdiť realizovateľnosť a možné výhody zavedenia ďalších spoločných noriem o konfiškácii majetku pochádzajúceho z činnosti trestnej povahy v prípade, že za túto činnosť nebola odsúdená žiadna konkrétna osoba[11].

V oddiele 4 tejto správy sa skúma práca úradov pre vyhľadávanie majetku, zriadených na základe rozhodnutia Rady 2007/845/SVV, a výzvy, ktorým čelia pri vykonávaní ich každodenných úloh.

Páchatelia trestnej činnosti prevádzajú a rozdeľujú svoj nezákonne nadobudnutý majetok do viacerých jurisdikcií a sťažujú prácu príslušným orgánom pri vyhľadávaní, zaisťovaní a konfiškácii tohto majetku. Medzinárodná spolupráca je preto podstatná na účinné vymáhanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. Oddiel 5 poskytuje prehľad medzinárodných nástrojov, ktoré sú relevantné v oblasti vymáhania majetku.

Touto správou nie je dotknutý žiadny ďalší legislatívny ani nelegislatívny vývoj v členských štátoch EÚ. Komisia bude naďalej monitorovať, či sú vnútroštátne opatrenia v súlade so zodpovedajúcimi ustanoveniami v smernici. Komisia v prípade potreby využije svoju právomoc presadzovania podľa zmlúv prostredníctvom postupov v prípade nesplnenia povinnosti.

8 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES a 2013/36/EÚ, Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 43 – 74.

9 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1153 z 20. júna 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá uľahčovania využívania finančných a iných informácií na predchádzanie určitým trestným činom, ich odhaľovanie, vyšetrovanie alebo stíhanie a ktorou sa zrušuje rozhodnutie Rady 2000/642/SVV, Ú. v. EÚ L 186, 11.7.2019, s. 122 – 137.

10 SWD(2019) 1050 final.

11 Dokument Rady 7329/1/14 REV 1 ADD 1.

2. POSÚDENIE VYKONÁVANIA SMERNICE

2.1. Všeobecné posúdenie a vplyv smernice na vnútroštátne systémy vymáhania majetku

Len osem členských štátov oznámilo Komisii úplnú transpozíciu smernice do ich vnútroštátnych právnych poriadkov v rámci lehoty na transpozíciu do 4. októbra 2016. V dôsledku toho Komisia v novembri 2016 poslala formálne výzvy v súvislosti s neoznámením vnútroštátnych vykonávacích opatrení 18 členským štátom (Belgicko, Bulharsko, Česko, Nemecko, Estónsko, Írsko, Grécko, Chorvátsko, Cyprus, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko). 15 z týchto 18 členských štátov následne oznámilo vnútroštátne vykonávacie opatrenia Komisii s vyhlásením, že transpozícia je úplná. Po kontrole úplnosti transpozície sa Komisia rozhodla uzavrieť postup v prípade nesplnenia povinnosti pre 15 z týchto členských štátov. V súčasnosti sú naďalej otvorené len tri postupy v prípade nesplnenia povinnosti pre neoznámenie. Týkajú sa Bulharska, Luxemburska a Rumunska[12].

Analýza vnútroštátnych vykonávacích opatrení poskytuje Komisii prehľad **vplyvu smernice na vnútroštátne systémy vymáhania majetku a konfiškácie**. 24 z 26 členských štátov, viazaných smernicou, muselo prijať nové právne predpisy na transponovanie jej ustanovení do vnútroštátnych právnych poriadkov[13]. Vo väčšine prípadov vnútroštátne vykonávacie opatrenia tvorili pozmeňujúce návrhy k ustanoveniam, ktoré už existovali vo vnútroštátnom práve. Týmito **pozmeňujúcimi návrhmi sa zaviedli zmeny v týchto právnych pojmoch**:

- **vymedzenie pojmov „príjmy“ a „prostriedky“** (Bulharsko, Česko, Estónsko, Grécko, Francúzsko, Cyprus, Fínsko),
- **konfiškácia na základe odsudzujúceho rozsudku** (Estónsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Lotyšsko, Rakúsko, Poľsko, Portugalsko, Fínsko),
- **konfiškácia bez odsudzujúceho rozsudku** (Nemecko, Írsko, Španielsko, Cyprus, Lotyšsko, Malta, Portugalsko, Fínsko, Švédsko),
- **rozšírená konfiškácia a rozsah trestných činov, pre ktoré je rozšírená konfiškácia umožnená** (Belgicko, Česko, Estónsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Švédsko),
- **konfiškácia majetku tretích osôb** (Estónsko, Írsko, Grécko, Cyprus, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Fínsko),
- **zaistenie** (Rakúsko, Portugalsko),
- **ochranné opatrenia** (Španielsko, Francúzsko, Lotyšsko, Portugalsko),

[12] V prípade Bulharska, Luxemburska and Rumunska sa ešte nevykonala úplná kontrola súladu a všetky prvky obsiahnuté v tejto správe o vykonávaní sa týkajú právnych predpisov, ktoré už boli oznámené týmito členskými štátmi, a nie je nimi dotknutý budúci legislatívny vývoj.

[13] NL a SI uviedli, že ich existujúce pravidlá týkajúce sa zaistenia a konfiškácie sú plne v súlade so smernicou a že nie sú potrebné nijaké pozmeňujúce návrhy.

- **účinné vykonanie príkazov na konfiškáciu** (Lotyšsko, Malta, Rakúsko, Portugalsko),

- **správa zaisteného a skonfiškovaného majetku** (Belgicko, Bulharsko, Česko, Grécko, Francúzsko, Chorvátsko, Cyprus, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Portugalsko, Rumunsko).

2.2. Konkrétne posúdenie transpozičných opatrení v členských štátoch

2.2.1. Vymedzenie pojmov (článok 2)

V **článku 2** sa vymedzujú pojmy „**príjmy**“, „**majetok**“, „**prostriedky**“, „**konfiškácia**“, „**zaistenie**“ a „**trestný čin**“.

Toto vymedzenie nie je výslovne transponované v niekoľkých členských štátoch, ale pojmy sú zakotvené vo vnútroštátnych právnych predpisoch o zaistení a konfiškácii.

Transpozičné právne predpisy v Grécku a na Cypre zahŕňajú vymedzenie všetkých týchto pojmov. Pojem „príjmy“ je vymedzený v Bulharsku, Česku, Estónsku, Írsku, Chorvátsku, na Malte, v Portugalsku, vo Fínsku a Švédsku. „Majetok“ je konkrétne vymedzený v Bulharsku, Česku, Estónsku, Írsku, Chorvátsku, Lotyšsku, Maďarsku, na Malte, v Portugalsku, Rumunsku, Slovinsku a na Slovensku. Pojem „prostriedky“ je vymedzený v Česku, na Malte a v Portugalsku. Pojem „konfiškácia“ je vymedzený v Bulharsku, Lotyšsku a Litve. Pojem „zaistenie“ je vymedzený v Rakúsku, Maďarsku a Holandsku.

2.2.2. Rozsah pôsobnosti (článok 3)

V **článku 3** sa stanovuje **rozsah pôsobnosti** smernice **prostredníctvom stanovenia trestných činov, pre ktoré sa umožňuje zaistenie a konfiškácia**. Článok 3 zahŕňa priame krížové odkazy na ďalšie právne nástroje EÚ [písmená a) až k)] a trestné činy, ktoré sa v nich upravujú.

V ustanoveniach ďalších právnych nástrojov sa takisto stanovuje zaistenie a konfiškácia prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti. Napríklad, v článku 10 smernice (EÚ) 2017/1371 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva[14] sa osobitne uvádza, že zaistenie a konfiškácia prostriedkov a príjmov z trestných činov by sa mali umožniť pre trestné činy, ktoré sa danou smernicou ako také kvalifikujú[15].

Väčšina členských štátov (Belgicko, Česko, Nemecko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Holandsko, Rakúsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko) uplatňuje zaistenie a konfiškáciu pre všetky trestné činy. Francúzsko a Malta ich umožnili pre všetky trestné činy, za ktoré sa ukladá trest odňatia slobody v trvaní aspoň jedného roka. Bulharsko, Estónsko, Grécko a Španielsko umožnili zaistenie a konfiškáciu pre všetky úmyselné trestné činy. Na Slovensku sú umožnené pre všetky trestné činy, najmä keď je páchateľ odsúdený na doživotie alebo na nepodmienečné odňatie slobody za závažný trestný čin. V Írsku je možné zaistiť a skonfiškovať majetok v prípadoch uvedených v zozname trestných činov.

[14] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva, Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29 – 41.

[15] Rozsah trestných činov, na ktoré sa smernica uplatňuje, je poskytnutý v prílohe k tejto správe.

2.2.3. Konfiškácia (článok 4)

2.2.3.1. Konfiškácia na základe odsudzujúceho rozsudku (článok 4 ods. 1)

Podľa **článku 4 ods. 1** majú členské štáty povinnosť **umožniť na základe konečného odsudzujúceho rozsudku v trestnej veci konfiškáciu prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti alebo majetku v hodnote zodpovedajúcej takýmto prostriedkom a príjmom**. Takýto **konečný odsudzujúci rozsudok môže byť takisto výsledkom konania v neprítomnosti**.

Všetky členské štáty umožnili na základe konečného odsudzujúceho rozsudku konfiškáciu prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti.

Na konfiškáciu majetku v hodnote zodpovedajúcej takýmto prostriedkom a príjmom sa podľa vnútroštátneho práva vo väčšine členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Česko, Grécko, Španielsko, Cyprus, Francúzsko, Taliansko, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Maďarsko, Rakúsko, Poľsko, Portugalsko, Slovinsko, Slovensko, Fínsko, Švédsko) poskytuje možnosť skonfiškovať ďalšie aktíva v hodnote ekvivalentnej takýmto prostriedkom a príjmom. Vo viacerých členských štátoch (Nemecko, Estónsko, Írsko, Chorvátsko, Litva, Holandsko) je možné nariadiť odsúdenej osobe zaplatiť peňažnú sumu zodpovedajúcu hodnote majetku, ktorý podlieha konfiškácii.

2.2.3.2. Konfiškácia bez odsudzujúceho rozsudku (článok 4 ods. 2)

Ak konfiškácia na základe konečného odsudzujúceho rozsudku podľa článku 4 ods. 1 nie je možná, členské štáty musia **umožniť konfiškáciu prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti aspoň v prípadoch, keď v začatom trestnom konaní nie je možné pokračovať z dôvodu nevyhovujúceho zdravotného stavu alebo úteku podozrivej alebo obvinenej osoby**.

Existencia konania v neprítomnosti v Belgicku, Estónsku, Holandsku a na Slovensku postačuje na dodržanie súladu s požiadavkou článku 4 ods. 2.

Na Malte a v Rakúsku je konfiškácia bez predchádzajúceho odsudzujúceho rozsudku umožnená v prípadoch nevyhovujúceho zdravotného stavu a úteku. Vo väčšine členských štátov (Bulharsko, Česko, Nemecko, Írsko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Slovinsko, Fínsko) vnútroštátne právo presahuje rámec ustanovení smernice.

V Chorvátsku je konfiškácia umožnená v prípadoch, keď: i) obvinená osoba je buď trvalo nespôsobilá vystupovať pred súdom, alebo nedostupná pre orgány; a ii) hodnota majetku prevyšuje 60 000 HRK (približne 8 000 EUR v čase vypracovania správy). Bulharsko a Slovinsko zaviedli postupy, ktoré umožňujú konfiškáciu majetku v občianskom súdnom konaní, keď je osoba obžalovaná zo spáchania súboru trestných činov stanovených v právnych aktoch. V obidvoch členských štátoch tento druh konfiškácie nezávisí od odsúdenia v trestnom konaní.

V Rumunsku sa vo vnútroštátnom práve stanovuje konfiškácia majetku osôb zastávajúcich verejnú funkciu, ktorého legitímny pôvod nemožno vysvetliť. Súdne konania sa môžu konať aj v neprítomnosti, keď je obvinená osoba na úteku alebo zmenila adresu.

Vo Švédsku transpozičný právny predpis zahŕňa konfiškáciu v prípadoch, keď odsúdenie obvinenej alebo podozrivej osoby nie je možné z dôvodu „trvalej prekážky“ (napr. úmrtie páchateľa trestného činu alebo uplynutie premlčacej lehoty). Právne predpisy o boji proti praniu špinavých peňazí v Grécku umožňujú skonfiškovanie príjmov z trestnej činnosti, ak páchateľ zomrel alebo ak bolo trestné konanie zastavené alebo vyhlásené za neprípustné.

2.2.4. Rozšírená konfiškácia (článok 5)

2.2.4.1. Rozšírená konfiškácia (článok 5 ods. 1)

V **článku 5** sa stanovujú ustanovenia o rozšírenej konfiškácii, v **ktorých sa od členských štátov požaduje, aby umožnili konfiškáciu majetku vo vlastníctve odsúdenej osoby, keď: i) trestný čin môže viesť k hospodárskemu prospechu; a ii) z okolností prípadu vyplýva, že dotknutý majetok pochádza z trestnej činnosti**.

Z analýzy vyplýva, že v členských štátoch sa uplatňujú rozličné normy dôkazov[16]. V Rakúsku sa rozšírená konfiškácia umožňuje len vtedy, ak je „odôvodnené predpokladať“, že majetok pochádza z protiprávneho konania. V Estónsku, na Cypre a v Holandsku súd môže „predpokladať“, že majetok pochádza z nezákonnej činnosti. V Česku je na rozšírenú konfiškáciu potrebné, aby sa súd „domnieval“, že časť majetku pochádza z trestnej činnosti. V Španielsku musí súd „na základe opodstatnených objektívnych dôkazov rozhodnúť o tom“, že majetok pochádza z nezákonnej činnosti. V Lotyšsku, Litve a na Malte sa súd musí „odôvodnene domnievať“, že majetok pochádza z nezákonnej činnosti. V Belgicku musia existovať „závažné a konkrétne dôkazy“, že výhody vyplývajú z trestného činu. Vo Švédsku sa súd musí domnievať, že je „zjavne pravdepodobnejšie, že ide o príjmy z trestnej činnosti, než že to tak nie je“. V Rumunsku súd musí byť „presvedčený“, že majetok pochádza z trestnej činnosti.

Transpozičné právne predpisy vo väčšine členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Nemecko, Estónsko, Španielsko, Chorvátsko, Maďarsko, Írsko, Taliansko, Litva, Luxembursko, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko) obsahujú kritériá na pomoc vnútroštátnemu súdu pri určovaní, či dotknutý majetok pochádza z protiprávneho konania (napr. existencia nepomeru medzi zákonným príjmom dotknutej osoby a hodnotou jej majetku alebo jej finančnou situáciou a životným štýlom). Vo viacerých členských štátoch rozšírená konfiškácia nie je možná, ak je hodnota majetku nižšia ako určitá prahová hodnota, napríklad 12 500 EUR v Litve a 200 000 PLN v Poľsku (približne 47 000 EUR v čase vypracovania správy). V Bulharsku a Slovinsku musí existovať nepomer medzi zákonným príjmom podozrivej alebo obvinenej osoby a jej majetkom, ktorý dosahuje najmenej 150 000 BGN (približne 76 700 EUR v čase vypracovania správy) v Bulharsku a 50 000 EUR v Slovinsku. Existencia nepomeru medzi zákonným príjmom podozrivej osoby a jej majetkom sa takisto požaduje podľa slovenského práva a musí dosahovať sumu najmenej 1 500-násobku minimálnej mzdy v krajine.

Niektoré členské štáty stanovili lehoty, v rámci ktorých možno nadobudnutý majetok považovať za pochádzajúci z trestnej činnosti (napr. päť rokov pred obžalobou v Belgicku, Maďarsku, Portugalsku a Rumunsku; šesť rokov pred obžalobou na Cypre a v Írsku; desať rokov pred obžalobou v Bulharsku; päť rokov pred spáchaním trestného činu v Česku, Litve a Poľsku a šesť rokov pred spáchaním trestného činu v Holandsku).

[16] Je potrebná istá miera opatrnosti pri porovnávaní formulácií jednotlivých vnútroštátnych noriem, keďže na vnútroštátnej úrovni existujú odlišné výklady.

Bulharsko a Slovinsko transponovali toto ustanovenie prostredníctvom svojich právnych predpisov týkajúcich sa občianskoprávnej konfiškácie, prostredníctvom ktorej je možné skonfiškovať majetok osoby, ktorá nebola odsúdená za trestný čin.

2.2.4.2. Rozsah trestných činov, pre ktoré sa musí umožniť rozšírená konfiškácia (článok 5 ods. 2)

V **článku 5 ods. 2** sa stanovuje, že **rozšírená konfiškácia musí byť k dispozícii *aspoň* pre určité výslovne uvedené trestné činy**[17] a **pre tie trestné činy v článku 3 smernice, za ktoré možno (podľa aktu EÚ alebo vnútroštátneho práva) uložiť trest odňatia slobody s hornou sadzbou najmenej štyri roky**.

Väčšina členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Česko, Estónsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Chorvátsko, Maďarsko, Rakúsko, Portugalsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko) vypracovala osobitné zoznamy trestných činov, pre ktoré je umožnená rozšírená konfiškácia. Okrem toho je v niektorých členských štátoch takisto umožnená rozšírená konfiškácia pre všetky trestné činy, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody v trvaní najmenej troch rokov alebo viac (Rakúsko) alebo najmenej štyroch rokov alebo viac (Česko, Fínsko, Švédsko). V Nemecku, Taliansku, na Cypre a v Litve je umožnená rozšírená konfiškácia pre každý trestný čin. Na Malte je rozšírená konfiškácia umožnená pre každý trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody v trvaní viac ako jedného roka. Vo Francúzsku je rozšírená konfiškácia umožnená pre trestné činy, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody v trvaní najmenej piatich rokov alebo viac. V Írsku, Luxembursku a Rumunsku je rozšírená konfiškácia umožnená pre všetky trestné činy, za ktoré sa ukladá trest odňatia slobody v trvaní štyroch rokov alebo viac. Transpozičné právne predpisy vo viacerých členských štátoch (Fínsko, Francúzsko, Lotyšsko, Luxembursko, Holandsko, Poľsko, Rumunsko) obsahujú požiadavku, že trestný čin musí byť takej povahy, že sa pri ňom vytvára finančný zisk. Vo väčšine prípadov bola rozšírená konfiškácia prevažne umožnená pre trestné činy, ktoré sa požadujú v článku 5 ods. 2.

2.2.5. Konfiškácia majetku tretích osôb (článok 6)

V **článku 6** sa od členských štátov požaduje, aby **umožnili konfiškáciu príjmov z trestnej činnosti, ktoré podozrivá alebo obvinená osoba previedla na tretiu osobu alebo ktoré tretia osoba priamo získala od podozrivej alebo obvinenej osoby**. Podľa článku 6 by sa mala umožniť konfiškácia majetku tretej osoby aspoň v prípadoch, keď táto tretia osoba vedela alebo mala vedieť, že účelom prevodu alebo nadobudnutia bolo predísť konfiškácii.

Belgicko, Maďarsko, Rakúsko a Slovensko vychádzajú zo všeobecných pravidiel konfiškácie, so zameraním na nezákonný pôvod danej veci, pričom je umožnená jej konfiškácia bez ohľadu na to, či patrí podozrivej alebo obvinenej osobe alebo tretej strane. Ostatné členské štáty zaviedli osobitné ustanovenia o konfiškácii majetku tretích osôb.

Požiadavka „vedomia“, že tretia osoba „vedela alebo mala vedieť, že účelom prevodu alebo nadobudnutia bolo predísť konfiškácii“, sa premietla do transpozičných právnych prepisov vo väčšine členských štátov (Bulharsko, Česko, Nemecko, Estónsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Cyprus, Litva, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko). V transpozičných právnych prepisoch vo Francúzsku, v Lotyšsku

[17] Znenie článku 5 ods. 2 je poskytnuté v prílohe k tejto správe.

a Luxembursku sa uvádza konfiškácia majetku, ktorým odsúdená osoba „disponuje“. Podľa talianskych právnych predpisov sa umožňuje konfiškácia majetku/výhod, ktorých je odsúdená osoba držiteľom „prostredníctvom fyzickej osoby alebo právnickej osoby“. V právnych predpisoch v Chorvátsku sa uvádza konfiškácia nezákonne nadobudnutého majetku, ktorý bol „prevedený na osobu alebo nebol nadobudnutý dobromyseľne“.

V článku 6 sa uvádza len konfiškácia príjmov, ktoré boli priamo alebo nepriamo prevedené na tretiu osobu alebo ktoré tretia osoba získala. Podľa transpozičných právnych prepisov v niektorých členských štátoch (Česko, Nemecko, Estónsko, Írsko, Grécko, Francúzsko, Cyprus, Litva, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko) sa takisto umožňuje konfiškácia prostriedkov, ktoré boli prevedené na tretiu osobu alebo ktoré tretia osoba získala.

V Rumunsku sa vo vnútroštátnom práve stanovuje konfiškácia majetku rodinných príslušníkov alebo právnických osôb. V Bulharsku bolo toto ustanovenie transponované prostredníctvom zákona o občianskoprávnej konfiškácii, ktorý sa uplatňuje na osobitný zoznam trestných činov.

V článku 6 ods. 2 sa stanovuje, že by nemali byť dotknuté práva tretích osôb konajúcich v dobrej viere. Transpozičné právne predpisy takmer vo všetkých členských štátoch sú v súlade s týmto ustanovením smernice a zabezpečujú ochranu práv tretích osôb konajúcich v dobrej viere.

2.2.6. Zaistenie (článok 7)

V **článku 7 ods. 1** sa požaduje, aby členské štáty **prijali potrebné opatrenia, ktoré umožnia zaistenie majetku na účely následnej konfiškácie**. Okrem toho sa v ňom stanovuje **naliehavé zaistenie majetku s cieľom zabrániť jeho strate (t. j. predaju, prevodu, utrateniu alebo prepadnutiu)**.

Zaistenie majetku na účely jeho následnej konfiškácie bolo umožnené vo všetkých členských štátoch. Nemecko, Česko, Estónsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Slovensko a Švédsko udelili svojim orgánom zodpovedným za stíhanie a orgánom presadzovania práva právomoci na prijatie naliehavých opatrení a zaistenie majetku pred vydaním povolenia súdu. V Belgicku, Bulharsku, Grécku, Španielsku, Maďarsku, na Cypre, v Litve, na Malte, v Holandsku, Rakúsku, Slovinsku a Rumunsku možno znenie transpozičných právnych predpisov vykladať tak, že znamená „naliehavú“ povahu predbežných opatrení.

V **článku 7 ods. 2** sa požaduje, aby členské štáty umožnili zaistenie **majetku tretej osoby na účely následnej konfiškácie**. Je to možné vo všetkých členských štátoch.

2.2.7. Ochranné opatrenia (článok 8)

Smernicou sú dotknuté práva nielen podozrivých alebo obvinených osôb, ale aj práva tretích osôb, ktoré nie sú trestne stíhané. V článku 8 sa stanovujú osobitné ochranné opatrenia a prostriedky nápravy, ktorých cieľom je zaistiť dodržanie základných práv osôb dotknutých opatreniami na zaistenie a/alebo konfiškáciu.

V **článku 8 ods. 1** sa požaduje, aby **osoby dotknuté opatreniami na zaistenie alebo konfiškáciu mali právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý súdny proces na účely ochrany svojich práv**. Ani v jednom členskom štáte sa vo

vnútroštátnych vykonávacích opatreniach výslovne neodzrkadľuje znenie tohto ustanovenia. Členské štáty spracovali túto požiadavku smernice predovšetkým prostredníctvom opatrení vo svojich trestných poriadkoch.

V **článku 8 ods. 2** sa požaduje, **aby bol každý príkaz na zaistenie odôvodnený a oznámený dotknutej osobe čo najskôr po jeho vykonaní**. Ak je to potrebné na to, aby nebolo ohrozené prebiehajúce vyšetrovanie, príslušné orgány môžu toto oznámenie odložiť.

Vo vnútroštátnych vykonávacích opatreniach vo väčšine členských štátov sa uvádza, že príkazy na zaistenie sú odôvodnené a oznámené dotknutej osobe. V jednom členskom štáte nie je jasné, či sa príkaz oznamuje individuálne dotknutej osobe, keďže vo vnútroštátnych vykonávacích opatreniach sa stanovuje oznámenie príkazu na zaistenie vo vládnom vestníku. Bezodkladnosť oznámenia sa odzrkadľuje v právnych predpisoch v polovici členských štátov (Belgicko, Česko, Estónsko, Grécko, Francúzsko, Chorvátsko, Litva, Luxembursko, Rakúsko, Poľsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko). V právnych predpisoch vo väčšine členských štátov (Belgicko, Česko, Estónsko, Írsko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Rakúsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Fínsko) sa výslovne umožňuje odklad oznámenia príkazu na zaistenie, aby nebolo ohrozené prebiehajúce vyšetrovanie.

V **článku 8 ods. 3** sa stanovuje, že **príkaz na zaistenie musí ostať v platnosti len dovtedy, kým je to nevyhnutné na zachovanie majetku na účely prípadnej konfiškácie**. Takmer všetky členské štáty zabezpečili, že príkaz na zaistenie ostáva v platnosti len dovtedy, kým je to nevyhnutné.

V **článku 8 ods. 4** sa stanovuje, že **dotknutá osoba môže napadnúť príkaz na zaistenie na súde**. Táto povinnosť je transponovaná vo väčšine členských štátov prostredníctvom všeobecných pravidiel trestného konania.

V **článku 8 ods. 5** sa požaduje, **aby sa zaistený majetok, ktorý nie je následne skonfiškovaný, bezodkladne vrátil dotknutej osobe**. Táto požiadavka sa výslovne odzrkadľuje vo vnútroštátnych vykonávacích opatreniach vo väčšine členských štátov (Belgicko, Česko, Estónsko, Grécko, Francúzsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Švédsko).

V **článku 8 ods. 6** sa požaduje, aby **bol každý príkaz na konfiškáciu odôvodnený a oznámený dotknutej osobe**. **Dotknutej osobe musí byť poskytnutá možnosť napadnúť príkaz na súde**. Táto povinnosť je transponovaná vo väčšine členských štátov prostredníctvom všeobecných pravidiel trestného konania.

V **článku 8 ods. 7** sa zabezpečuje **osobám, ktorých majetok je dotknutý príkazom na konfiškáciu, právo na prístup k právnemu zástupcovi v priebehu konania o konfiškácii**. Všetky členské štáty transponovali toto ustanovenie pre prípady, keď je osoba dotknutá konaním o konfiškácii obvinená z trestného činu. Situácia je však menej jasná, pokiaľ ide o ďalšie osoby dotknuté konaním o konfiškácii.

V **článku 8 ods. 8** sa umožňuje **dotknutej osobe v rámci konania uvedeného v článku 5 namietať proti okolnostiam prípadu vrátane konkrétnych skutočností a dostupných dôkazov, na základe ktorých sa majetok považuje za majetok pochádzajúci z trestnej činnosti**. Táto povinnosť je transponovaná vo väčšine členských štátov prostredníctvom všeobecných pravidiel trestného konania.

V **článku 8 ods. 9** sa požaduje, aby **mali tretie osoby právo domáhať sa titulu vlastníckeho alebo iného majetkového práva**. Vo viacerých členských štátoch (Belgicko, Cyprus, Nemecko, Estónsko, Grécko, Luxembursko, Rakúsko, Portugalsko) sa v trestnom poriadku odkazuje na práva tretích osôb zúčastňovať sa na konaniach o konfiškácii. V iných členských štátoch (Írsko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Holandsko, Slovinsko, Rumunsko, Fínsko, Švédsko) je táto požiadavka transponovaná prostredníctvom všeobecných pravidiel trestného konania týkajúcich sa práv „zainteresovanej“ alebo „dotknutej“ osoby, na ktorú sa vzťahuje konfiškácia, domáhať sa svojich vlastníckych práv. Vo viacerých členských štátoch sa môžu tretie osoby domáhať svojich práv v občianskom súdnom konaní.

V **článku 8 ods. 10** sa požaduje, aby **opatrenie na konfiškáciu nebránilo obetiam trestných činov domáhať sa splnenia ich nárokov**. V transpozičných právnych predpisoch vo väčšine členských štátov sa zabezpečuje, aby opatrenie na konfiškáciu nebránilo obeti uplatňovať si nárok na náhradu škody.

2.2.8. Účinná konfiškácia a výkon (článok 9)

V **článku 9** sa požaduje, aby členské štáty **umožnili odhaliť a vyhľadať majetok, ktorý sa má zaistiť a skonfiškovať, a to aj po konečnom odsudzujúcom rozsudku. Cieľom je umožniť plne vykonať príkazy na konfiškáciu v prípadoch, keď nebol pôvodne zistený žiaden majetok alebo bol zistený len nedostatočný majetok a príkaz na konfiškáciu nebol vykonaný**.

Ustanovenia vo vnútroštátnych trestných právnych predpisoch vo väčšine členských štátov (Belgicko, Česko, Nemecko, Estónsko, Španielsko, Grécko, Francúzsko, Taliansko, Litva, Maďarsko, Malta, Holandsko, Rakúsko, Poľsko, Portugalsko, Slovensko, Fínsko a Švédsko) umožňujú príslušným orgánom odhaliť a vyhľadať majetok odsúdenej osoby aj po konečnom odsudzujúcom rozsudku s cieľom plne vykonať vydaný príkaz na konfiškáciu. Lotyšsko prijalo nový právny predpis s cieľom dodržať súlad s touto požiadavkou smernice.

V Estónsku sa v transpozičnom právnom predpise požaduje, aby sa do dvoch rokov od nadobudnutia platnosti rozsudku súdu začalo finančné vyšetrovanie. Podobná podmienka platí v Slovinsku, ale lehota, v rámci ktorej sa musí začať vyšetrovanie, je jeden rok. V Grécku sa v transpozičnom právnom predpise výslovne umožňuje zaistenie majetku alebo aktív po odsúdení. V Bulharsku je táto požiadavka transponovaná prostredníctvom opatrení v zákone o vykonávaní trestnoprávnych sankcií a zadržaní vo väzbe a v súdnom poriadku pre oblasť daní a sociálneho poistenia. V jednom členskom štáte (Belgicko) sa v transpozičnom právnom predpise poskytuje Ústrednému úradu pre zaistenie a konfiškáciu právomoc vyhľadať a odhaliť majetok po odsúdení.

2.2.9. Správa zaisteného a skonfiškovaného majetku (článok 10)

V **článku 10 ods. 1** sa požaduje, aby všetky členské štáty zaistili **primeranú správu majetku, ktorý bol zaistený, na účely následnej konfiškácie**. Všetky členské štáty prijali ustanovenia na zaistenie primeranej správy zaisteného majetku. 13 členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Česko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko) zriadilo alebo v nich prebieha proces zriaďovania úradov pre správu majetku na zabezpečenie správy zaisteného majetku s cieľom zachovať jeho ekonomickú hodnotu.

Podľa **článku 10 ods. 2** sú členské štáty povinné **zaistiť v prípade potreby predaj alebo prevod zaisteného alebo zhabaného majetku**. Takmer všetky členské štáty prijali opatrenia na transponovanie tejto povinnosti. V dvoch členských štátoch sa predaj alebo prevod zaisteného majetku umožnil len pre hnuteľný majetok.

V **článku 10 ods. 3** sa od členských štátov požaduje, aby **zvážili opätovné použitie skonfiškovaného majetku vo verejnom záujme alebo na sociálne účely**. Napriek nezáväznej povahe článku 10 ods. 3 existujú osobitné právne predpisy o použití skonfiškovaného majetku vo verejnom záujme alebo na sociálne účely v 19 členských štátoch (Belgicko, Bulharsko, Česko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Rakúsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko)[18].

2.2.10. Štatistiky (článok 11)

Podľa **článku 11** sú členské štáty povinné **zbierať a uchovávať štatistické údaje o: i) počte vykonaných príkazov na zaistenie a konfiškáciu; a ii) odhadovanej hodnote zaisteného majetku a vymoženého majetku v čase konfiškácie**. Členské štáty musia tieto údaje každoročne zasielať Komisii.

11 členských štátov (Bulharsko, Česko, Grécko, Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Litva, Malta, Portugalsko, Slovinsko, Švédsko) výslovne transponovalo požiadavku na zbieranie štatistických údajov do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Zvyšné členské štáty túto požiadavku netransponovali výslovne do svojich právnych predpisov, ale väčšina z nich napriek tomu zaslala štatistické údaje Komisii.

V rokoch 2017 a 2018 na žiadosť Komisie väčšina členských štátov zaslala štatistické údaje podľa článku 11. Z analýzy vyplýva, že aj keď článok 11 viedol k pokroku v postupoch zberu údajov o zaistení a konfiškácii, stále existuje značný priestor na zlepšenie, najmä pokiaľ ide o údaje o počte žiadostí o vykonanie príkazov na zaistenie a konfiškáciu v inom členskom štáte, ako aj hodnotu majetku vymoženého na základe výkonu v inom členskom štáte[19]. Členské štáty by mohli ďalej zlepšiť koordináciu medzi rôznymi orgánmi zahrnutými do procesu vymáhania majetku (napr. úrady pre vyhľadávanie majetku, orgány presadzovania práva a justičné orgány, úrady pre správu majetku) s cieľom zabezpečiť, aby údaje odzrkadľovali celkový obraz v členských štátoch.

Spoľahlivý štatistický základ je podstatný na riadne zhodnotenie postupov a politík v oblasti konfiškácie. Preto budú potrebné odborné znalosti Eurostatu pri posudzovaní dostupnosti a kvality prijatých údajov. Zapojenie Eurostatu do budúceho zberu údajov o zaistení a konfiškácii by mohlo viesť k zlepšeniu koordinácie v členských štátoch.

---

[18] Je dôležité zdôrazniť, že v odôvodnení 13 smernice 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania sa členské štáty nabádajú, aby využívali zaistené a skonfiškované prostriedky a príjmy z trestných činov, ktoré sú uvedené v tejto smernici, na podporu pomoci obetiam a ochranu vrátane náhrady škody pre obete. Ďalšie podrobnosti sú zahrnuté v druhej správe Európskej komisie o pokroku [COM(2018) 777 final] a [SWD(2018) 473 final].

[19] Od členských štátov sa v súčasnosti požaduje, aby tieto údaje predkladali Komisii, len ak sú dostupné na ústrednej úrovni. V článku 11 ods. 3 smernice sa nabádajú, aby ich zbierali na ústrednej úrovni.

3. POSÚDENIE REALIZOVATEĽNOSTI A MOŽNÉ VÝHODY ZAVEDENIA ĎALŠÍCH SPOLOČNÝCH PRAVIDIEL UPRAVUJÚCICH KONFIŠKÁCIU BEZ ODSUDZUJÚCEHO ROZSUDKU

Pri prijatí smernice Európsky parlament a Rada vydali spoločné vyhlásenie, v ktorom Komisiu vyzvali, aby čo najskôr „*zanalyzovala realizovateľnosť a možné výhody zavedenia ďalších spoločných noriem o konfiškácii majetku pochádzajúceho z činnosti trestnej povahy, a to aj v prípade, že za túto činnosť nebola odsúdená žiadna konkrétna osoba, a aby pritom zohľadnila rozdiely medzi právnymi tradíciami a systémami členských štátov*“[20].

Pri príprave odpovede na túto výzvu Komisia zorganizovala tri stretnutia odborníkov na tému konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku[21] a uverejnila pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Analýza opatrení na konfiškáciu bez odsudzujúceho rozsudku v Európskej únii[22]. Táto analýza sa považovala za medzikrok pri príprave odpovede spoluzákonodarcom, ktorá je poskytnutá v tejto správe.

V pracovnom dokumente útvarov Komisia poznamenala, že členské štáty uplatňujú rozmanité režimy konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku. Tieto režimy siahajú od klasickej konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku, ako sa stanovuje v článku 4 ods. 2 smernice, až po ďalekosiahlejšie opatrenia, ktoré zahŕňajú: i) konania zamerané proti samotnému nezákonne nadobudnutému majetku (konania *in rem*[23]) alebo ii) opatrenia vzťahujúce sa na majetok neznámeho pôvodu[24]. Zatiaľ čo klasická konfiškácia bez odsudzujúceho rozsudku sa takmer výhradne zakladá na trestnom práve, konania *in rem* alebo konania vo veci majetku neznámeho pôvodu sa uplatňujú v konaniach trestnej, občianskej alebo správnej povahy.

Po transpozícii smernice o konfiškácii možno pozorovať väčšiu konvergenciu medzi režimami členských štátov vzťahujúcimi sa na konfiškáciu bez odsudzujúceho rozsudku. Výrazné rozdiely však pretrvávajú v rozsahu pôsobnosti a nastavení týchto opatrení na konfiškáciu bez odsudzujúceho rozsudku. Ako sa potvrdilo v posúdení Komisie, väčšina členských štátov prekročila rámec minimálnych požiadaviek stanovených v článku 4 ods. 2 smernice.

Trendom v členských štátoch EÚ sú ďalekosiahlejšie systémy konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku, než sa stanovuje v článku 4 ods. 2 smernice. V rámci analýzy Komisie v pracovnom dokumente útvarov sa zistilo, že aj ďalekosiahle a rozsiahle režimy konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku môžu spĺňať požiadavky základných práv stanovené vnútroštátnymi súdmi a Európskym súdom pre ľudské práva.

Viacero členských štátov má rozsiahlejšie režimy konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku, vychádzajúce z konaní *in rem* alebo postupov vo veci majetku neznámeho pôvodu. Tieto systémy preukázali svoju účinnosť pri vymáhaní majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. Niektoré skúsenosti, napríklad s postupmi konfiškácie bez

---

20 Dokument Rady 7329/1/14 REV 1 ADD 1.

21 Dve stretnutia v roku 2016, 16. septembra a 17. novembra, a jedno stretnutie v roku 2019, a to 9. septembra.

22 SWD(2019) 1050 final.

23 Konania *in rem* (opatrenia proti majetku, nie osobe) sa začínajú na skonfiškovanie majetku získaného na základe protiprávneho konania.

24 Pri konaniach vo veci majetku neznámeho pôvodu sa porovnáva skutočný majetok nadobudnutý osobou a príjem priznaný danou osobou s cieľom určiť akúkoľvek nerovnosť medzi nimi. Stanovenie priameho alebo nepriameho prepojenia na predikatívny trestný čin nie je nevyhnutné.

odsudzujúceho rozsudku v Taliansku a Nemecku, sa javia ako obzvlášť sľubné. Komisia bude ďalej analyzovať, do akej miery by mohli takéto modely slúžiť ako základ pre možný budúci európsky režim konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku. Analýza Komisie v tejto oblasti však v súčasnosti vychádza zo stretnutí odborníkov a teoretických úvah. Na základe zistení v oddiele 2.2.10 [Štatistiky (článok 11)] štatistické údaje predložené členskými štátmi podľa článku 11 smernice v súčasnosti nemožno použiť ako spoľahlivý základ na posúdenie konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku. Komisia preto nemôže uskutočniť kvantitatívnu analýzu účinnosti vnútroštátnych režimov.

Tieto snahy o posilnenie režimov vymáhania majetku je potrebné vnímať v ich politickom a spoločenskom kontexte. Organizovaná trestná činnosť naďalej patrí medzi najväčšie hrozby pre našu bezpečnosť a hlavné obavy verejnosti. Organizované zločinecké skupiny sa ľahko prispôsobujú novému vývoju a stále hľadajú nové spôsoby, ako uniknúť odhaleniu. Často sú zapojené do rôznych druhov závažnej trestnej činnosti a z externého výskumu[25] vyplýva, že infiltráciu organizovanej trestnej činnosti do hospodárstva možno považovať za významnú takmer v polovici členských štátov. Je zrejmé, že súčasná miera zaistenia majetku v EÚ nezodpovedá očakávaniam orgánov presadzovania práva alebo verejnosti. Organizovaná trestná činnosť postihuje jej priame obete, ale jej infiltrácia do legálneho hospodárstva predstavuje takisto hrozbu pre vnútorný trh EÚ. To má zase vplyv na dôveru verejnosti v nestranné a efektívne verejné inštitúcie a právny štát. EÚ a jej členské štáty by preto mali naďalej pracovať na zvyšovaní úrovní zaisťovania a konfiškácie v celej EÚ.

Komisia sa domnieva, že zavedenie ďalších opatrení v oblasti konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku je realizovateľné a má potenciálne výhody pri zvyšovaní úrovní zaisťovania a konfiškácie príjmov z trestnej činnosti.

4. IDENTIFIKÁCIA A VYHĽADÁVANIE NEZÁKONNE NADOBUDNUTÉHO MAJETKU

Schopnosť zaistiť a skonfiškovať majetok priamo závisí od schopnosti orgánov účinne ho vyhľadať a identifikovať. V rozhodnutí Rady 2007/845/SVV sa stanovujú minimálne pravidlá, podľa ktorých sú členské štáty povinné zriadiť alebo určiť vnútroštátne úrady pre vyhľadávanie majetku na účely zjednodušenia vypátrania a identifikácie príjmov z trestnej činnosti a iného majetku súvisiaceho s trestnou činnosťou, ktorý môže byť predmetom príkazu na zmrazenie, zaistenie alebo konfiškáciu.

Od roku 2015 všetky členské štáty určili svoje úrady pre vyhľadávanie majetku a aplikácia Europolu SIENA sa stala uprednostňovaným systémom na zabezpečenú výmenu informácií pre úrady pre vyhľadávanie majetku (všetky úrady pre vyhľadávanie majetku okrem Cypru, Malty, Rumunska a Slovinska majú podriadené útvary úradov pre vyhľadávanie majetku v aplikácii SIENA). Výmena informácií medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku sa výrazne zvýšila v priebehu posledných ôsmich rokov z 539 výmen v roku 2012 na 7 659 v roku 2019.

[25] MORE – Modelling and mapping the risk of Serious and Organised Crime Infiltration in legitimate businesses across European territories and sectors (Modelovanie a mapovanie rizika infiltrácie závažnej a organizovanej trestnej činnosti do legitímnych podnikov na európskych územiach a v európskych odvetviach), dostupné na https://www.swp-berlin.org/en/projects/completed-projects-compl/more/.

Od roku 2009 Komisia zorganizovala stretnutia platformy úradov pre vyhľadávanie majetku EÚ na účely výmeny najlepších postupov medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku; diskusií o strategických a operačných otázkach a uľahčovania výmeny informácií. Od roku 2011 Komisia a Europol zorganizovali aj zjednodušený proces partnerského preskúmania na preskúmanie kľúčových charakteristík vnútroštátnych systémov vymáhania majetku.

S rastúcim zameraním na vymáhanie majetku a zvýšenú spoluprácu medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku tieto úrady čelia čoraz väčšiemu počtu žiadostí o vyhľadanie majetku, ktoré musia byť schopné spracovať. Úrady pre vyhľadávanie majetku vo veľkom počte predložili viacero otázok v rámci komplexného posúdenia bezpečnostnej politiky EÚ v roku 2017[26] a nedávno aj počas stretnutia platformy úradov pre vyhľadávanie majetku v roku 2019. K týmto otázkam patria:

- potreba zabezpečiť úradom pre vyhľadávanie majetku rýchly prístup k minimálnemu súboru údajov,

- potreba výmeny informácií prostredníctvom aplikácie SIENA s cieľom umožniť rýchlu a zabezpečenú komunikáciu o informáciách týkajúcich sa trestnej činnosti,

- potreba posilniť právomoci úradov pre vyhľadávanie majetku (napríklad právomoci v oblasti naliehavého zaistenia a schopnosť vyhľadať majetok po konečnom odsudzujúcom rozsudku v trestnej veci),

- potreba stanoviť pevné a prísne lehoty, v rámci ktorých úrad pre vyhľadávanie majetku musí odpovedať na žiadosť protistrany.

Komisia preskúma možnosti ďalšieho zlepšenia vyhľadávania a identifikácie nezákonne nadobudnutého majetku.

5. MEDZINÁRODNÝ ROZMER A VYMÁHANIE MAJETKU

Zaistenie a konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti sa takisto považujú za účinný nástroj proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti na medzinárodnej úrovni. Dohovory Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu[27] (UNTOC, prijatý v roku 2000) a proti korupcii[28] (UNCAC, prijatý v roku 2003) obsahujú ustanovenia, v ktorých sa požaduje, aby štáty, ktoré sú ich zmluvnými stranami: i) umožnili vyhľadanie, zaistenie a konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku na svojom území; a ii) vymieňali si informácie a spolupracovali v rámci procesu vymáhania majetku. Tieto dohovory boli ratifikované EÚ aj všetkými členskými štátmi a majú takmer univerzálne uplatnenie, keďže boli ratifikované vo viac než 185 krajinách.

[26] Pracovný dokument útvarov Komisie Comprehensive Assessment of EU Security Policy (Komplexné posúdenie bezpečnostnej politiky EÚ), SWD(2017) 278 final, dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b43f3517-720a-11e7-b2f2-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF.

[27] https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html.

[28] https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/ratification-status.html.

Varšavský dohovor Rady Európy o praní špinavých peňazí a konfiškácii[29], prijatý v roku 2005, je ďalšou dôležitou medzinárodnou dohodou. Umožňuje zaistenie a konfiškáciu majetku a medzinárodnú spoluprácu pri vymáhaní majetku. Tento dohovor bol ratifikovaný väčšinou členov Rady Európy vrátane 21 členských štátov EÚ. Jeho ustanovenia o výmene informácií a vzájomnej právnej pomoci boli úspešne použité v niekoľkých prípadoch týkajúcich sa spolupráce medzi členskými štátmi a susednými krajinami.

V rámci boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu zahŕňajú normy Finančnej akčnej skupiny (FATF) podobné opatrenia a od krajín sa požaduje, aby zaviedli rozsiahle opatrenia na zaistenie a konfiškáciu a aby boli schopné spolupracovať na účely vymáhania majetku. Skupina FATF uznáva, že „zníženie výnosnosti trestnej činnosti má vplyv na rovnováhu medzi rizikom a výnosnosťou a perspektíva straty zisku môže niektorých odradiť od trestnej činnosti. Môže takisto umožniť obeti trestného činu získať čiastočnú alebo úplnú náhradu škody, aj keď sa príjmy presúvajú po celom svete. Má to osobitný význam v prípade vymáhania majetku.“[30]

Postupy vzájomnej pomoci v rámci dohovorov Organizácie Spojených národov a Rady Európy sú formalistické a ich príprava môže trvať dlho. Preto je dôležité viesť neformálne konzultácie medzi orgánmi dotknutých krajín pred začatím týchto postupov. Umožní sa tým správna príprava všetkých relevantných informácií podľa požiadaviek krajiny, ktorá je príjemcom žiadosti, a vyhnúť sa potrebe opätovne začať postup pre procesnú chybu. Významnú podporu týchto postupov poskytujú siete odborníkov v oblasti vymáhania majetku, ako je Camdenská medziagentúrna sieť pre vyhľadávanie majetku (CARIN). Tieto neformálne siete majú kontaktné miesta v rámci orgánov presadzovania práva a justičných orgánov v každej členskej krajine, ktoré pomáhajú pri neformálnej výmene informácií o: i) identifikácii a vyhľadávaní majetku; ako aj ii) príprave žiadostí o vzájomnú právnu pomoc. Spolu s pridruženými regionálnymi medziagentúrnymi sieťami pre vyhľadávanie majetku[31] sieť CARIN zahŕňa 150 krajín a jurisdikcií.

6. ZÁVER A BUDÚCE KROKY

V posledných rokoch EÚ vyvinula značné úsilie na podporu finančného vyšetrovania a harmonizáciu právnych predpisov o konfiškácii v členských štátoch. Prijatie smernice viedlo k podstatnému pokroku v rámcoch členských štátov týkajúcich sa vymáhania majetku. 24 z 26 členských štátov, viazaných smernicou, prijalo od roku 2014 nové právne predpisy s cieľom zabezpečiť, aby ich právne poriadky spĺňali vysoké normy požadované smernicou. Celkovú úroveň vykonávania smernice v rámci EÚ možno považovať za uspokojivú.

---

29 Dohovor Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu, CETS č. 198.

30 Finančná akčná skupina, Best Practices Paper – Best practices on confiscation (recommendations 4 and 38) and a framework for ongoing work on asset recovery [Dokument o najlepších postupoch – Najlepšie postupy týkajúce sa konfiškácie (odporúčania 4 a 38) a rámec pre prebiehajúcu prácu na vymáhaní majetku], október 2012, dostupné na: https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Best%20Practices%20on%20 %20Confiscation%20and%20a%20Framework%20for%20Ongoing%20Work%20on%20Asset%20Recovery.pdf.

31 K regionálnym medziagentúrnym sieťam pre vyhľadávanie majetku patria ARINSA (Južná Afrika), RRAG (Latinská Amerika), ARIN-AP (ázijsko-tichomorská oblasť), ARIN-EA (východná Afrika), ARIN-WA (západná Afrika) a ARIN-CARIB (Karibik).

Všeobecné zlepšenie v právnych rámcoch členských štátov v oblasti vymáhania majetku sa takisto odzrkadľuje v pozitívnom ratingu, ktorý dostali v hodnotení, ktorým prešli podľa noriem skupiny FATF. Doteraz bolo vyhodnotených 16 členských štátov, ktoré museli transponovať smernicu, a pri všetkých sa konštatovalo, že plne alebo vo veľkej miere spĺňajú normu týkajúcu sa zaistenia a konfiškácie[32]. Celkové výsledky z hľadiska skonfiškovaného majetku však nie sú uspokojivé a miera konfiškácie v EÚ je naďalej veľmi nízka.

Z analýzy vykonanej v tejto správe vyplýva, že existuje priestor na ďalší pokrok v oblasti vymáhania majetku. Možno ho dosiahnuť napríklad i) rozšírením rozsahu trestných činov, na ktoré sa smernica uplatňuje; ii) zavedením účinnejších pravidiel upravujúcich konfiškáciu bez odsudzujúceho rozsudku; iii) väčšou dôslednosťou, pokiaľ ide o správu zaisteného majetku; iv) zavedením ustanovení o nakladaní s majetkom vrátane opätovného použitia skonfiškovaného majetku na sociálne účely; v) stanovením pravidiel upravujúcich náhradu škody pre obete trestných činov a vi) posilnením kapacity úradov pre vyhľadávanie majetku na vyhľadávanie a identifikáciu nezákonne nadobudnutého majetku.

Komisia preto posúdi potenciál na väčšiu harmonizáciu režimov vymáhania majetku EÚ. Toto posúdenie sa bude vzťahovať na smernicu 2014/42/EÚ a na rozhodnutie Rady 2007/845/SVV, lebo schopnosť zaistiť a skonfiškovať nezákonne nadobudnutý majetok priamo závisí od schopnosti vyhľadať ho a identifikovať.

Možná revízia smernice a rozhodnutia Rady by vyústila do širokej modernizácie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa vymáhania majetku a ďalšieho posilnenia kapacity príslušných orgánov s cieľom zabezpečiť, aby sa trestná činnosť nevyplácala.

[32] Viac informácií o vzájomných hodnoteniach FATF/Moneyval sa nachádza na webovom sídle http://www.fatf-gafi.org/.